

Sorunun niteliği

Her yıl yaklaşık olarak 30 kişi, gazlı cihazların ve ateş yanarken çıkan duman ve gazları binadan dışarı atan duman yollarının (flue) gerektiği gibi takılmamış ya da bakımı yapılmamış olmasından kaynaklanan karbon monoksit zehirlenmesinden ölmekte, birçok başka insan da hastalanmaktadır. Gaz gerektiği gibi yanmayacak olursa, kömür, odun ve yağ gibi başka yakıtlarda olduğu şekilde fazla miktarda karbon monoksit çıkarır ve bu da zehirli bir maddedir.

Karbon monoksit gözle görülemez. Tadılmaz. Hatta kokusu bile yoktur. Ancak hiç farkedilmeden birkaç saat içinde insanı öldürebilir.

Uyumakta oldukları için karbon monoksit zehirlenmesinin ilk belirtilerini farkedemeyecek durumda olanlar özellikle tehlikededir. Bu belirtilere yorgunluk, uyuklu olmak, baş ağrısı, mide bulantısı ve göğüs ve karn ağrıları dahildir. Bu belirtiler birçok sıradan hastalığın belirtilerine benzer ve kolaylıkla gripten ya da yorgunluktan kaynaklandıkları sanılabilir.

Kendinizde ya da ailenizden birinde yukarıdaki türden belirtiler varsa ve karbon monoksitten kaynaklanmalarının mümkün olduğunu düşünüyorsanız **derhal bir doktora başvurunuz**. Doktorunuzun bir kan ya da nefes tahlili yapması gerekir. Karbon monoksit kısa bir süre içinde kandan çıkar. Dolayısıyla **karbon monokside maruz kalmanızın üstünden dört saatten fazla zaman geçtikten sonra yapılacak testler doğru sonuç veremeyebilir**.

Şu durumlarda karbon monoksit zehirlenmesi tehlikesi söz konusudur:

- cihazınız gerektiği gibi takılmamışsa;
- cihazınız gerektiği gibi çalışmıyorsa;
- cihazınızın düzenli olarak emniyet kontrolü ve bakımı yapılmamışsa;
- odada yeterince temiz hava yoksa;
- bacanız ya da duman yolunuz tıkanmışsa;
- cihazınızın ya da cihazlarınızın takılmasını ya da bakımını CORGI'ye kayıtlı olmayan tesisatçılara yaptırırsanız.

Odadan yalıtılmamış olan bir cihazın (örneğin, klasik bir havagazı sobasının) gece yanar durumda bırakıldığı bir odada yatıyorsanız özellikle tehlikeyesiniz demektir. (Odadan yalıtılmış cihazların duman yolu çıkışları genelde dam seviyesinde ya da daha yukarıda değil, bir dış duvar üzerinde alçak bir noktada, koruyucu bir kafesin içinde yer alır.)

Sorunun çözümleri

HİÇBİR ZAMAN, gerektiği gibi çalışmadığını düşündüğünüz bir cihazı kullanmayın. Cihazın gerektiği gibi çalışmadığını gösterecek belirtilere sarı ya da turuncu alevler (şömine ya da soba havası vermek için özel olarak bu renk alev çıkaran cihazlar hariç), cihazın çevresinde kurum ya da leke olması ve pilot alevinin sık sık sönmesi dahildir.

HİÇBİR ZAMAN bir cihazın üstünü örtmeyin ya da hava deliklerini tıkamayın.

HİÇBİR ZAMAN sabit havalandırma ızgaralarını ve delikli havalandırma tuğlalarını örtmeyin ve önlerini kapamayın.

HİÇBİR ZAMAN bina dışındaki duman yollarını tıkamayın ve örtmeyin.

DİKKAT: Bir gazlı cihazın bulunduğu bir odaya hava akımlarını durduran tıkaçıcılar, vantilatör veya aspiratör ya da çifte cam takılırsa ya da bahçeye doğru bir ek oda (conservatory) yaptırılacak olursa, bu yapıldıktan sonra gazlı cihazın halâ emniyetli olup olmadığı kontrol edilmelidir.

Gaz kullanan H E R K E S, gazlı cihazlarının emniyetli olup olmadığını **her 12 ayda en az bir kez**, CORGI'ye kayıtlı bir tesisatçıya kontrol ettirmeleri salık verilir.

Ücretsiz bir emniyet kontrolü yaptırmaya hakkınız olabir.

Altmış yaşının üstünde, sürekli olarak hasta, engelli, sağır ya da işitme engelli, kör ya da görme engelliyseniz gaz şirketinizin Öncelikli Servis Kütüğü'ne kaydolmaya hakkınız vardır. Bu kütüğe kaydolmak ücretsizdir ve bir kez kaydoldunuz mu, başka haklarla birlikte, her yıl ücretsiz bir gaz emniyeti kontrolünden yararlanabilirsiniz (kirada oturuyorsanız bu geçerli değildir, çünkü bu durumda gerekli kontrolü yaptırmaktan ev sahibiniz sorumludur). Daha fazla bilgi için gaz faturanızın arkasına bakın.

KARBON MONOKSİT ALARMI yedek bir önlem olarak yararlıdır, ama gazla çalışan cihazların CORGI'ye kayıtlı bir tesisatçı tarafından gerektiği gibi takılıp yerleştirilmesinin ve bakımının yapılmasının yerini tutabileceği. **D U Ş Ü N Ü L M E M E L İ**. Bir karbon monoksit alarmı satın almaya karar verecek olursanız şu anda geçerli olan emniyet standartlarına (BS 7860 ya da BS EN 50291) uymasına ve üstünde Kitemark işaretinin bulunmasına özen gösterin. Emin değilseniz satış yerindeki görevlilerden size yardımcı olmalarını isteyin. Her zaman, alarmın imalatçısının konumlandırma talimatlarına uyun.

Gaz kokusu alacak ya da bir gaz kaçağı olduğundan kuşulanacak olursanız derhal şunları yapın:

- Bütün kapıları ve pencereleri açın.
- Gaz saatinin musluğunu (nerede olduğunu biliyorsanız) kapatıp evinize gaz girişini kesin. Gaz kaçağı devam ederse **0800 111 999 Numaralı Acil Durum Gaz Hattı'ndan Transco'yu arayın**.
- Karbon monoksit kaçağı olduğundan kuşulanacak olursanız da yukarıdakileri yapın. Ama kaçağın hangi cihazdan olduğunu biliyorsanız, CORGI'ye kayıtlı bir tesisatçıdan cihazı incelemesini ve tamir etmesini isteyin.

Konuya ilişkin yasalar

1998 tarihli Gaz Emniyeti (Takma ve Kullanma) Yönetmeliği gaz kullananlara, gazla çalışan cihazları takanlara, gaz şirketlerine ve ev sahiplerine bazı yükümlülükler getirmektedir. Bu kurallar, havalandırmaya ve duman yollarına ilişkin standartlar belirleyen İnşaat Yönetmelikleri gibi, ateşli cihazlara ilişkin emniyet hükümleri içeren başka kurullarla bağlantılıdır. Emniyetiniz açısından şunları unutmayın:

- yasalar, işleri gereği **gazla çalışan cihazlarla ya da gaz tesisatıyla ilgilenen herkesin gerekli vasıflara sahip olmasını ve Kayıtlı Gaz Tesisatçıları Konseyi'ne (Council for Registered Gas Installers – CORGI) kayıtlı olmasını şart koşmaktadır**. Gazlı cihazlarınızla ilgilenecek tesisatçının kayıtlı olup olmadığını kontrol etmek için her zaman, geçerlilik süresi bitmemiş olan, fotoğraflı CORGI kimlik kartını görmek isteyin. Bu kartta tesisatçının fotoğrafı, CORGI kayıt numarası, iş kuruluşunun adı ve kartın bitiş tarihi yer alır. Kartın arkasında ise tesisatçının ne tür gaz işleri yapabileceği yazar. Aynı zamanda CORGI'yi normal çalışma saatleri içinde 01256 372300 numaralı telefondan arayabilir, ya da www.corgi.com adresindeki CORGI sitesine girebilirsiniz;

● yasalar gazlı cihazlarla ve gaz tesisatıyla yalnızca gerekli vasıflara sahip kimselerin ilgilenmesini şart koşmaktadır. Gazlı cihazlarla ya da gaz tesisatıyla kendiniz ilgilenirseniz, tehlikeli olduğu gibi, yasadışı da olabilecek bir iş yapıyor olabilirsiniz;

● yasalar emniyetli olmadığını bildiğiniz ya da olmadığından kuşkulandığınız gazlı cihazları ya da tesisatı kullanmanızı yasaklamaktadır. Sağlık ve Emniyet Örgütü (Health and Safety Executive – HSE), CORGI aracılığıyla bütün kayıtlı tesisatçılardan, kullanılacak olursa ölüm tehlikesi oluşturabilecek kadar tehlikeli olan bütün cihazların ya da tesisatın gaz bağlantısını kesmelerini istemiştir. Tesisatçınız böyle bir cihazın ya da tesisatın gaz bağlantısını kesmek için izin isterse bu izni vermeniz hem kendi emniyetiniz hem de başkalarının emniyeti açısından yararlıdır. Söz konusu cihaz ya da tesisatı tekrar kullanmadan önce CORGI'ye kayıtlı bir tesisatçıya tamir ettirin;

● yasalar genel olarak ev sahiplerinin gaz tesisatını ve duman yollarını iyi durumda tutmalarını ve gazla çalışan cihazlara ve duman yollarına her 12 aylık dönemde en az bir kez emniyet kontrolü yapturmalarını şart koşmaktadır. Ev sahipleri aynı zamanda en az son iki yıla ilişkin emniyet kontrolü kayıtlarını ellerinde bulundurmalı ve en son gaz emniyeti sertifikasını mevcut kiracılarına ya da yeni kiracılara eve taşınmadan önce vermelidir. Bir cihaz size aitse bakımını ve emniyet kontrollerini yaptıрма sorumluluğu da size aittir;

● yasalar, odadan yalıtılmış cihazlar hariç olmak üzere, havagazı sobası, su ısıtıcı kazan ve radyatör gibi cihazların yatak odalarına yerleştirilmeleri ile ilişkin olarak bazı kısıtlamalar getirmektedir. Bu kısıtlamalar yalnızca 1 Ocak 1996 tarihinden sonra yerleştirilen cihazlar için ve kiralık evlerde 31 Ekim 1998'den sonra yatak odasına dönüştürülen odalar da zaten mevcut olan cihazlar için geçerlidir. Odadan yalıtılmış olmayan cihazlar, örneğin 14 kilovata kadar (14 kilovat da dahil) klasik havagazı sobaları ancak, çıkardıkları gazın miktarı tehlikeli bir düzeye ulaşmadan gazı otomatik olarak kapatan bir tertibata sahipse yerleştirilebilirler. 14 kilovattın üstündeki cihazların ise

bu tür odalara takılabilmeleri için odadan yalıtılmış türden olmaları gerekir;

● yasalar 31 Ekim 1998 tarihinden itibaren herhangi bir odaya, odadan yalıtılmış olmayan, ya da çıkan zehirli gaz miktarı tehlikeli bir düzeye ulaşmadan gazı otomatik olarak kapatan bir tertibatı bulunmayan, anında su ısıtan tertibatların yerleştirilmesini yasaklamaktadır;

● yasalar, ana gaz borularını aracılığıyla tüketiciye gaz taşıyan kuruluşların/ acil durum hizmetlerinin (emergency service providers – ESP) acil bir durumda durumu emniyetli kılmasını şart koşmaktadır. Söz konusu kuruluş ve hizmetler gaz kaçağının kaynağını saptamak ve 12 saat içinde kaçağı durdurmak için gerekli önlemleri almak zorundadırlar. Bir karbon monoksit kaçağı olduğunda ya da olmasından şüphelenildiğinde tüketicilerin bu konudaki başvurularına karşılık vermeli ve durumu emniyetli kılmalıdırlar.

Konuya ilişkin başka yayınlar

Konuya ilişkin olarak daha ayrıntılı bilgi istiyorsanız şu HSE yayınlarını yararlı bulabilirsiniz: Safety in the installation and use of gas systems and appliances (Gaz sistemlerinin ve cihazlarının takılmasında ve kullanılmasında emniyet). Gas Safety (Installation and Use) Regulations 1998 (1998 tarihli Gaz Emniyeti (Takma ve Kullanma) Yönetmeliği). Approved Code of Practice and guidance L56 (Second edition) (Onaylanan Uygulamalar Tüzüğü ve kılavuz L56 (ikinci baskı)) HSE Books 1998 ISBN 0 7176 1635 5.

Başbakan Yardımcısı Dairesi şu broşürü yayınlamıştır: Danger: Carbon monoxide poisoning. Solid fuel, wood and oil burning appliances. Get them checked, sweep your chimneys and be safe 1999. (Tehlike: Karbon monoksit zehirlenmesi. Katı yakıt, odun ve yağ kullanan cihazlar. Bunları kontrol ettirin, bacalarınızı temizlettirin ve emniyette olun 1999) İsteme adresi: Free Literature Service, PO Box 236, Wetherby, West Yorkshire LS23 7NB Tel: 0870 1226 236, Faks: 0870 1226 237, Textphone 0870 1207 405, ya da www.safety.odpm.gov.uk/bregs/br19.htm adresinden indirebilirsiniz

Daha fazla bilgi

Ücretli ve ücretsiz HSE yayınları postayla şu adresten edinilebilir: HSE Books, PO Box 1999, Sudbury, Suffolk CO10 2WA
Tel: 01787 881165 Faks: 01787 313995
Web sitesi: www.hsebooks.co.uk
(Ücretli HSE yayınları aynı zamanda kitapçılardan edinilebilir ve ücretsiz broşürler HSE'nin www.hse.gov.uk adresindeki sitesinden indirilebilir.)

Britanya Standartları (British Standards) şu adresten edinilebilir: BSI Customer Services, 389 Chiswick High Road, London W4 4AL
Tel: 020 8996 9001 Faks: 020 8996 7001
Web sitesi: www.bsi-global.com

Sağlık ve emniyet konusunda bilgi için HSE'nin danışma hattını arayın. Tel: 08701 545500 Faks: 02920 859260 e-posta: hseinformationservices@natbrit.com ya da şu adrese yazın: HSE Information Services, Caerphilly Business Park, Caerphilly CF83 3GG.

HSE'nin Gaz Emniyeti web sitesi:
www.hse.gov.uk/gas/index.htm

HSE Gaz Emniyeti Danışma Hattı

0800 300 363

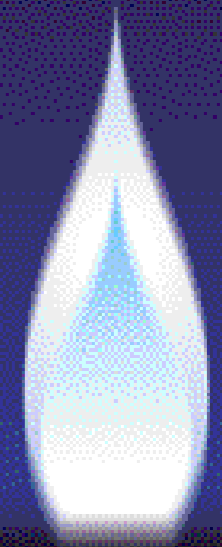
Bu kılavuz Health and Safety Executive (Sağlık ve Emniyet Örgütü) tarafından çıkarılmıştır. Kılavuzda belirtilenlere uymak zorunlu değildir, diler seniz başka önlemler alabilirsiniz. Ancak kılavuza uyacak olursanız normal olarak, yasaların gerektirdiklerini yerine getirmiş olur sunuz. Sağlık ve emniyet müfettişleri yasaların gerektirdiği hususlara uymanızı sağlamakla yükümlüdürler ve bu kılavuzda belirtilenleri iyi uygulama örneği olarak alabilirler.

© Crown copyright Reklam ya da onaylama için ya da ticari amaçlarla olmadıkça bu broşür serbestçe çoğaltılabilir. İlk kez 10/02'de yayımlanmıştır. Lütfen kaynağımızı HSE olarak belirtin. INDG238(rev2) 10/02 C7500 Health and Safety Executive tarafından basılmış ve yayımlanmıştır

Gazla çalışan cihazlar

Bu cihazları kontrol ettirin
Emniyetli durumda tutun

Bu broşürde önemli bilgiler vardır.
Lütfen okuyun.
Hayatınızı kurtarabilir.

HSE Gaz Emniyeti Danışma Hattı

0800 300 363